هەرێمی کوردستانی عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی عێراق

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

پڕۆتۆکۆڵەکان

٢٧

سالّی ٢٠٠١ ـ بەرگی بیست و حەوت

چاپی یەکەم / ٢٠٠٢

پێڕست:

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی دەستپێک پێنج شەممە ٢٠٠١/٩/٢٠ ..... ل٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یەک، یەک شەممە ٢٠٠١/٩/٢٣ ..... ل١٦

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوو، دوو شەممە ٢٠٠١/٩/٢٤ ..... ل٥١

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سێ، یەک شەممە ٢٠٠١/١٠/٧ ..... ل٦٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە چوار، دوو شەممە ٢٠٠١/١٠/٨ ..... ل٩٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە پێنج، سێ شەممە ٢٠٠١/١٠/٩ ..... ل١٤١

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە شەش، چوار شەممە ٢٠٠١/١٠/١٠ ..... ل١٦٢

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە حەوت، یەک شەممە ٢٠٠١/١٠/٢١ ..... ل٢٢٢

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە هەشت، دوو شەممە ٢٠٠١/١٠/٢٢ ..... ل٢٦٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە نۆ، سێ شەممە ٢٠٠١/١٠/٢٣ ..... ل٣٢٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دە، چوار شەممە ٢٠٠١/١٠/٢٤ ..... ل٣٥٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە یازدە، پێنج شەممە ٢٠٠١/١٠/٢٥ ..... ل٤٢٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە دوازدە، یەک شەممە ٢٠٠١/١١/٤ ..... ل٤٦٨

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە سیازدە، دوو شەممە ٢٠٠١/١١/٥ ..... ل٤٧١

احكام عامة

المادة التاسعة عشرة:

١ـ على المنظمات القائمة تعديل اوضاعها بما ينسجم واحكام هذا القانون خلال ستة اشهر من تاريخ نفاذه.

٢ـ تعتبر المنظمات التي لم تلتزم بحكم الفقرة(١) من هذه المادة منحلة بحكم القانون.

المادة العشرون:

لوزير الداخلية مقاضاة المنظمة وفق احكام هذا القانون والقوانين النافذة الاخرى اذا نفذت مشاريعها خلافاً لالتزاماتها واتفاقاتها المبرمة في الداخل و خارج الاقليم.

المادة الحادية واالعشرون:

للمنظمة فتح فروع لها في محافظات الاقليم او خارجه بعد موافقة الوزير.

المادة الثانية والعشرون:

يتم تنظيم شؤون المنظمات الاجنبية المتواجدة في الاقليم بقانون خاص او بنظام يصدر من قبل رئاسة مجلس الوزراء.

المادة الثالثة والعشرون:

لا يعمل بأي نص يتعارض واحكام هذا القانون.

المادة الرابعة والعشرون:

لوزير الداخلية اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الخامسة والعشرون:

على الوزراء المختصين تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة السادسة والعشرون:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية.

الاسباب الموجبة

من مقتضيات مصلحة شعبنا و حقوقه المشروعة في ان تكون له منظمات في مجال الاغاثة والاعمار والتنمية وخاصة في المرحلة التي تمر بها تجربتنا الديمقراطية وبغية افساح المجال للمنظمات الكوردستانية للمساهمة من خلال تقديم خدمات ومشاريع ومساعدات لبناء الاقتصاد الوطني وللاستفادة من خبرات وطاقات كافة شرائح المجتمع وبناءاً على ما تقدم فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس،پرۆژەی ئەم یاسایە ئاراستەی لیژنەکانی ناوخۆ و پەیوەندییەکان و لیژنەی دارایی و لیژنەی ئەشغال و ئاوەدانکردنەوەو لیژنەی یاسایی دەکەین. فەموو.

بەڕێز شـــــیـــــروان نـاصـح حـــــیـــــدری:

بـەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــــەن.

دەقی پرۆژەکەتان بۆ دەخوێنمەوە.

((مشروع قرار))

رئاسة مجلس الوزراء

استناداً الى احكام الفقرة(١)من المادة(٥٦)من القانون رقم(١)لسنة ١٩٩٢ المعدل، وبناءا على ما عرضه مجلس الوزراء قررالمجلس الوطني لكوردستان العراق ما يلي:

١ـ يخول رئيس مجلس الوزراء لكوردستان العراق صلاحية اصدار قرار العفو الخاص عن المتهمين والمحكومين في القضايا التي تتم فيها المصالحة بين اطرافها.

٢ـ يكون هذا القرار ساري المفعول لمدة سنة واحدة اعتباراً من تاريخ صدوره.

٣ـ على الوزراء المختصين تنفيذ احكام هذا القرار.

٤ـ ينفذ هذا القرار من تاريخ صدوره وينشر في جريدة وقائع كوردستان.

بـەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــــەن:

ئەم پرۆژەیەش ئاراستەی لیژنەی یاسایی و لیژنەی ناوخۆ دەکەین. بڕگەی سێیەمی بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای دیار کردنی تەمەنی بەرپرسێتی جنائی لە هەرێمی کوردستانی عێراق تکایە فەرموو.

بـەڕێـز شـــــیـــــروان نـاصـح حـــــیـــــدری:

بـەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــــەن.

دەقی پرۆژەکە.

رئاسة مجلس الوزراء

استنادا الى احكام الفقرة(١) من المادة(٥٦) من القانون رقم(١) لسنة ١٩٩٢ المعدل والقرار(٢٣) في ٧/ ١٠/ ١٩٩٢، وبناء على ما عرضه مجلس الوزراء قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتاريخ / /٢٠٠١ تشريع القانون الاتي:

قانون رقم( ) لسنة ٢٠٠١

قانون تحديد سن المسؤولية الجنائية

في اقليم كوردستان العراق

المادة الاولى:

لغرض سريان قانون رعاية الاحداث رقم(٧٦) لسنة ١٩٨٣ في اقليم كوردستان ـ العراق على

دەبێت، بۆیە وا رێک تر دەبێت، سوپاس

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن: تێبینی تر هەیە، چی لێ دێت جارێکی تر بیخوێننەوە.

بەڕێز کـــــاکـــــەرەش نقـــــشـــــبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(ينفذ هذا القرار اعتبارا من تاريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان).

بـەڕێـز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــومـــــەن:

ئەو بەڕێزانەی کەماددەی شەشەم بەو شێوەیەی خوێندرایەوە پەسەند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، کێ پەسەندی ناکات؟ بە تێکڕای دەنگ ماددەی شەشەم پەسەند کرا، ئیستا بڕیارەکە هەمووی دەدەینە دەنگدانەوە، ئەو بەڕێزانەی کە پرۆژەکە پەسەند دەکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، کێ پەسەندی ناکات؟ هەموو پرۆژەکە پەسەند کرا،زۆر سوپاس.

خاڵی دووەمی بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان خستنە روو گفتوگۆ کردنە لەسەر پرۆژەی یاسای دیاری کردنی تەمەنی بەرپرسێتی جنائی لە هەرێمی کوردستانی عێراق، تکا لە بەڕێز حاکم سفر دەکەم کە هەموو پرۆژەکە بخوێنێتەوە، پاش خوێندنەوەی پرۆژەکە پشوێک بۆ نیو سەعات وەردەگرین

بـەڕێـز ســـــفـــــر مـــــحـــــمـــــد حـــــســـــێن:

بسم الله الرحمن الرحيم

استنادا الى احكام الفقرة(١) من المادة(٥٦) من القانون رقم(١) لسنة ١٩٩٢ المعدل والقرار(٢٣) في ٧/١٠/١٩٩٢، وبناءا على ما عرضه مجلس الوزراء قرر المجلس الوطني لكوردستان العراق بجلسته المنعقدة بتاريخ / /٢٠٠١ تشريع القانون الاتي:

قانون رقم( ) لسنة ٢٠٠١
قانون تحديد سن المسؤولية الجنائية
في اقليم كوردستان العراق

المادة الاولى:

لغرض سريان قانون رعاية الاحداث رقم(٧٦) لسنة ١٩٨٣ في اقليم كوردستان ـ العراق على الحدث الجانح وعلى الصغير والحدث المعرضين للجنوح وعلى اوليائهم بالمعاني المحددة ادناه لاغراض القانون المذكور:

١ـ يعتبر صغيراً من لم يتم الحادية عشرة من عمره.

٢ـ يعتبر حدثاً من اتم الحادية عشرة من عمره ولم يتم الثامنة عشرة.

٣ـ يعتبر الحدث صبياً اذا اتم الحادية عشرة من عمره ولم يتم الخامسة عشرة.

٤ـ يعتبر الحدث فتى اذا اتم الخامسة عشرة من عمره ولم يتم الثامنة عشرة.

٥ـ يعتبر ولياً، الاب والام او اي شخص ضم اليه صغيراً او حدثاً او عهد اليه بتربية احدهما بقرار من المحكمة.

المادة الثانية:

لا تقام الدعوى الجزائية في اقليم كوردستان ـ العراق على من لم يكن وقت ارتكاب الجريمة قد اتم الحادية عشرة من عمره.

المادة الثالثة:

يوقف نفاذ المادة(٣) والمادة(٤٧)/اولاً من قانون رعاية الاحداث رقم(٧٦) لسنة ١٩٨٣ في اقليم كوردستان العراق وتسري محلهما أحكام المادة الاولى والثانية من هذا القانون.

المادة الرابعة:

على الوزراء المختصين تنفيذ هذا القانون.

المادة الخامسة:

ينفذ هذا القانون من تأريخ نشره في جريدة وقائع كوردستان وتسري احكامه على القضايا التي لم تصدر فيها احكام باتة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک سەفەر ماددەی یەکەم بخوێنەوە،

بەڕێز سەفر محمد حسين:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادة الاولى:

لغرض سريان قانون رعاية الاحداث رقم(٧٦) لسنة ١٩٨٣ في اقليم كوردستان ـ العراق على الحدث الجانح وعلى الصغير والحدث المعرضين للجنوح وعلى اوليائهم بالمعاني المحددة ادناه لاغراض القانون المذكور:

١ـ يعتبر صغيرا من لم يتم الحادية عشرة من عمره.

٢ـ يعتبر حدثاً من اتم الحادية عشرة من عمره ولم يتم الثامنة عشرة.

٣ـ يعتبر الحدث صبياً اذا اتم الحادية عشرة من عمره ولم يتم الخامسة عشرة.

٤ـ يعتبر الحدث فتى اذا اتم الخامسة عشرة من عمره ولم يتم الثامنة عشرة.

٥ـ يعتبر ولياً، الاب والام او اي شخص ضم اليه صغيراً او حدثاً او عهد اليه بتربية احدهما بقرار من المحكمة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لیژنەی یاسایی تێبینیتان لەسەر ئەو ماددەیە هەیە؟

بەڕێز کاکەرەش نقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئێمه وەکو لیژنەی یاسایی ماددە بە ماددە گفتوگۆمان نەکردوە ، پرۆژەکەمان هەموو خوێندەوە، رای ئێمه بەو شێوەیە سەبارەت بە پرۆژەکەوە:

عدم وجود مبرر لرفع سن المسؤلية الجنائية لانه بإعتقادنا بادرة لها عواقب خطيرة وانها خطوة مشجعة لارتكاب الجرائم ، لان الانسان في سن الحادية عشرة يكون مؤهلاً لارتكاب شتى انواع الجرائم ونرى بان الامر يتطلب تقديم المشروع الى المجلس الوطني لدراسته بصورة اعمق بعد اغنائه باراء و وجهات نظر الخبراء والمختصين رجال القانون و الاجتماع والشرع والتربية لعلاقة الموضوع بكل تلك الجهات .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی ناوخۆ تکایە.

بەڕێز حسێن علی کمال:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

كتابكم المرقم(ك/٦١) في ٢٠٠١/٩/٢٤

اجتمعت لجنة الشؤون الداخلية في پرلمان كوردستان اليوم لدراسة ومناقشة مشروع قانون تحديد سن المسؤولية الجنائية.

بعد دراسة المشروع تود لجنتنا أن تبين بأنه لا موجب لرفع سن المسؤولية الجنائية في الأقليم لأنه قد يؤدي الى زيادة في إرتكاب الجرائم بمختلف أنواعها ونقترح تأجيل البت في المشروع من قبل المجلس الموقر بغية أغنائه بآراء المختصين في الأقليم بما يخدم المجتمع الكوردستاني.

وتقبلوا فائق التقدير والاحترام

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

رای لیژنەی مافی مرۆڤ تکایە

بەڕێز عبدالخالق زەنگەنە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

لیژنەکەمان دوو کۆبونەوەی تایبەتی سەبارەت بەو پرۆژەیە کرد، لە کۆبونەوەی ئەمرۆدا ئێمە وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ رامان وایە، ئێمە داکۆکی لە گشت بڕیارەکان دەکەین کە بەرگری لە مافی مرۆڤ دەکات، بەتایبەتی مافی منداڵان کە بگونجێ لەگەڵ یاساکانی دنیا، لەگەڵ ئەوەشدا باری کۆمەڵایەتی ئێستای کوردستانیش لەبەر چاو بگیرێ ،دوای ئەوەی ئێمە پەیوەندیمان لەگەڵ نوێنەری حکومەت کرد بەڕێز سەرکیس ئاغاجان و لەگەڵ لیژنەی یاساییش قسەمان کرد، گەیشتینە ئەو بروایەی کە پێویستە ئەو بابەتە دوا بخرێ تاکو زیاتر بتوانین گفتوگۆی لەسەر بکەین، لەگەڵ دادوەراندا لەگەڵ لایەنی تردا، لە بەرژەوەندی دەزانین هەندێ بواری زیاترمان بدرێتێ بۆ گفتوگۆ کردنی ئێمە لەگەڵ ئەوەین کە کۆک بێت لەگەڵ یاسا نێو دەوڵەتیەکاندا، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

تێبینی تر هەیە، ئەو بەڕێزانەی تێبنیان هەیە دەستیان بەرز بکەنەوە تاکو ناونووسیان بکەین، کاک د. ناصح فەرموو

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئەوەی لیژنەی یاسایی پێشنیاریان کردوە، مبرریان ئەوەیە کە دەبێتە هۆی زیاد بوونی ڕێژەی تاوان، بە رای من ئەوە مبررێکی بەهێز نییە ،ئایە ئەوەی لە ١١ ساڵی ئاراستەی خراپەکاری بکرێ ناتواندرێ لە ٩ ساڵیش ئەو ئاراستەیە بکرێ، لەبەر ئەوە من پێم وایە مبررەکە زۆر بە هێز نییە، دەبێ ئێمە لە یادمان نەچێ وەکو ئەزموونی گەلی کوردستان وەکو پەرلەمان و حکومەتی هەرێم شانازی بەوە دەکەین کە ئێمە دەمانەوێ کۆمەڵگەی شارستانی دروست بکەین، کۆمەڵگەی شارستانیش پێش هەموو شتێ پابەندیە بە هەندێ مسائل، وەکو دیموکراسی و مافی مرۆڤ، ئێمە دەڵێین پابەندین بە جارنامەی گەردوونی مافی مرۆڤ، واتا بە هەموو ئەو بەڵگەنامە نێو دەوڵەتیانەی کەوا هەن، کە پێبەند بین دەشبێ هەوڵ بدەین یاساکانمان بگونجێنین لەگەڵیدا و لەگەڵ ئەو خەڵکەدا بیگونجێنین کە بەرەو ئەوە دەڕۆن، ئەو پرۆژەیەی حکومەت لە خۆڕا نەهاتووە، بەتاکید لە دوای دانوسانێکی زۆر لەگەڵ ڕێکخراوە نێو دەولیەکان بەتایبەتی یونیسێف و ئەو ڕێکخراوانەی ئەمرۆ لە کوردستاندا کار دەکەن، ئەوان لەگەڵ حکومەتی ئێمەدا قسەیان کردووە تاکو شتێ بکرێ، یان دەستکاری ئەو یاسایە بکرێ یان تەمەنەکە لە ٩ ساڵی بکرێتە ١١ ساڵ، لەبەر ئەوەی تاکو ئێستا لە یاسای عێراقی ٩ ساڵ بووە، بە تەئکید ئەوەش بۆ ناوبانگی حکومەتی ئێمە بۆ پەرلەمانی ئێمە بۆ ئەزموونی ئێمە بە باشە دەگەڕێتەوە، ئەگەر ئێمە بتوانین خۆمان بگونجێنین لەگەڵ ئەو دروشمانەی کە ئێمە بەرزمان کردۆتەوە، کە دەمانەوێ کۆمەڵگەی شارستانی دروست بکەین ، لەگەڵ مافی مرۆڤین، کە ئێمە لەگەڵ دیموکراسیەتین، کە ئێمە پێبەندین بە بەڵگەنامە نێو دەولیەکان بە تایبەتی لەسەر مافی مرۆڤ، بۆیە من پشتگیریی پرۆژەکەی حکومەت دەکەم کە وەکو خۆی بمێنێتەوە ،سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک ئەحمد سالار فەرموو.

بەڕێز احمد سالار عبدالواحد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

پرۆژە پێشنیار کراوەکەی حکومەت لە شوێنی خۆیدایە و پەسەندە ، هەنگاوێکی هاوشان بوونەوەیە بە گەلانی ژیار و ئەو گەلانەش کە مافی مرۆڤ لایان جێ و شوێنی تایبەتی هەیە، بە تایبەتی ئەو تەمەنەی مندالّ تەمەنی تاوان نییە، ئەو تەمەنە بە هەڵە ناو دەبرێ نەک تاوان لەبەر ئەوە جیاوازی لە نێوان ئەو دوو شتەدا هەیە، ئەویان سزای گەرەکە تاوان بێ، ئەویان

راستکردنەوە و چاک کردنەوە، لەبەر ئەوە مامەڵە کردن لەو تەمەنە بەرز کردنەوەی لە ۹ بۆ ۱۱ کارێکی گونجاوە، چاودێری و رەچاو کردنی باری کۆمەڵایەتی و دەروون ناسی و لایەنەکانی تر، لەبەر ئەوە بە شتێکی رەوای دەبینین و لە شوێنی خۆیدا هاتووە،سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز مامۆستا مەلا محسن فەرموو.

بەڕێز مامۆستا مەلا محسن مفتی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئیمەش وەکو لیژنەی ئەوقاف و کاروباری ئیسلامی بەباشمان زانی دراسەی بابەتەکە بکەین، لەبەر ئەوە پشتگیریی هەر سێ لیژنەکە دەکەین کە داوای دوا خستیان کردوە ئێمەش بە گشتی پشتگیریی ئەوە دەکەین، تاکو بتوانین دانیشتنی لەسەر بکەین، بە چاکی لێکۆڵینەوەی لەسەر بکەین، لە دوای دراسەیەکەوە بتواندرێ قەرارێکی گونجاو بدرێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لەگەڵ ئەوەشدا ئەوە رێگا لەوە ناگرێ کە گفتوگۆی بابەتەکە بکرێ، گفتوگۆی بنەماکە بکرێ بڕیاردان لەسەری لەوانەیە بەپێی گفتوگۆ سەیری بکرێ،

بەڕێز کاک د. لطیف

بەڕێز د. لطیف محمود بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

من لەگەڵ دواخستنی پرۆژەکە دام بۆ ئەوەی زیاتر گفتوگۆی لەسەر بکرێ وپرس بەو لایەنانە بکەین کە ئەو گرفتانە رویان تێدەکات وەکو دادگا و چەند دادوەرێکی دادگای تاوان و هەندێ لە داواکارە گشتیەکان و هەندێ لە پارێزەران ببینین ئەوان زیاتر تێکەڵی ئەو کێشەیە دەبن، ئەو تەمەنانەی لێرە داندراون لە ولاتانی دەوروبەریش هەر وایە حساب بۆ بلوغ و نزوجی جنسی و شوێنی جوگرافی زیاتر دیاری دەکرێ، بە شودان و ژن هێنان و کامڵ بوونی مرۆڤ لە ناوچە جیاجیاکاندا پشت دەبەستێ بە پلەی گەرمی و شتی تر لەوانەیە لە چەند ولاتێکی ئەسکەندەناڤی ۱۱ ساڵ بێت و لە ولاتانی دەورو بەری ئێمە ئەو ۹ ساڵەی کە داندراوە بە رای من تەمەنێکی چاکە بۆیە پێم باشە دوا بخرێ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک جەمیل فەرموو.

بەڕێز جەمیل عەبدی سندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئێمە هەموو دەمان دەڵێین کە بڕیار و یاساکانی حکومەتی ناوەندی زۆر زۆر تونده لەبەرامبەر هاوڵاتیان، زۆریش متعسفن، لەوانەشە هەر یەک لەئەندامە بەڕێزەکان لەو هۆڵەدا ئەو راستیە

بزانن، حکومەتی هەرێمی کوردستان لە ساڵی ١٩٩٢ دەستی بەکارەکانی کردووە، دەبێ بە چاوێکی تر سەیری هاوڵاتیان بکات، بە چاوێکی بەزەیی، ئەو منداڵانە منداڵی کوردستانن دەبێت ئینسان بە چاوێکی پڕ بە زەیی تەماشایان بکات و چاکیان بکات. لەبەر ئەوە لە ٩ ساڵ بکرێتە ١٠ ساڵ زۆر زۆر باشترە،حکومەتی هەرێم ئەو پرۆژەیەی پێشکەش کردوە دوای سود وەرگرتن لە رێکخراوەکانی سویدی، هەتا لە شریعەتی ئیسلامیش ١٥ ساڵ تەمەنی جنائی دانداوە واتا لە هی حکومەتیش تێپەر دەبێ، چاکتر وابوو مامۆستایانی بەرێزی ئاینی ئیسلام لەگەڵ پرۆژەی حکومەتدا بان و تەنانەت داوای زیاتریشیان بکردبایە نەک ئەوان گەراندبایانەوە بۆ حکومەتی ناوەندی.

دوو تێبینیمان هەیە لەسەر راپۆرتی لیژنەی یاسا، دەڵێن (**لقد تبين ان المشروع يفتقر الى الاسباب الموجبة**) وا دیارە باش تەماشای پرۆژەکەیان نەکردەوە، لە اسباب موجبەدا دوای ئیمزای سەرۆکی حکومەت هاتووە دەڵێ:

(**تجسيداً لنظرة وسياسة حكومة اقليم كوردستان ـ العراق تجاه الطفل ومسؤوليتها في تهيأة الظروف التي تتيح له المشاركة على نحو فعال ومبدع في الحياة الاجتماعية والسياسية وتنمية قدراته الفكرية والخلقية والروحية ضمن اسرة متماسكة وضمان رابطة مستمرة ومتواصلة... الخ**)اسباب موجبەیەکی زۆر معقول و گونجاو هاتووە.

تێبینی دووەم:

هەر لەراپۆرتی لیژنەی یاسادا هاتووە دەڵێ: (**ان الانسان في سن ١١ يكون مؤهلا لارتكاب شتى انواع الجرائم**) من دەڵێم نە ١١ ساڵ نە ١٢ ساڵ نە هی دیش مؤهل نییە بۆ تاوان کردن، دەتوانێ اغتصاب بکات؟ دەتوانێ بچێ کوشتنی متعمد بکات؟ لەو تەمەنەدا یاسای حکومەتی مەرکەزی ٩ ساڵی داناوە حکومەتی هەرێم کردویەتی بە ١١ ساڵ نەی گوتووە کە زیاتر بێت لیژنەی یاساش گوتویانە کە ١١ ساڵ مۆهەلە بۆ تاوان کردن، ئەوە خۆی لەخۆیدا پشتگیریەکە بۆ پرۆژەی حکومەت، لەبەر ئەوە من پرۆژەکەی حکومەت بە رێک و پێک و گونجاو دەبینم، لەکاتی گفتوگۆکردنیش هەر هەموارێک کرا من بە گونجاوی دەبینم، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس، کاک رەجەب شەعبان.

بەڕێز رجب شعبان طيب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

من پشتگیریی پرۆژەکەی حکومەت دەکەم لەبەر ئەوەی ١١ ساڵی شتێکی باشە، انسان ئەگەر تەماشای دونیا بکات لەوانەیە هەندێ خاکی گەرم هەبێ وەکو دوورگەی عەرەبی و ئەفریقیا لەوانەیە نزوجی جنسی لە ٩ ساڵی بێت .

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەلام دوو شتی جیایە، نزوجی جنسی شتێکە و عەقلی شتێکی ترە، باسی یاسا و باسی تاوان دەکەین...

بەڕێز رەجەب شەعبان طیب:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئەو نزوجە کار لەوی تر ناکات؟ لەوانەیە لە ٩ سالّی لەوێ شتێ هەبێ ، لەوانەیە لە خاکی سارد کاری گەری هەبێ، لای ئێمە کە لەنێوان گەرم و ساردیە لەوانەیە ١١ سالّ کەمیش بێت نەک زۆر بێت، لەبەر ئەوەی هەندێ فوقهاء دەڵێن لە دوای ١٥ سالّی دەکرێ اجراءات لەگەڵ تاوان کار بکرێ، تاوانی دیاری بکرێ، لەبەر ئەوە من پشتگیریی پرۆژەی حکومەت دەکەم ، ١١ سالّی شتێکی باشە، بۆ؟لەبەر ئەوەی من ئەندامێکی مافی مرۆڤم و پارێزگاری لە مافی منداڵان دەکەم زیاتر لە مافی مرۆڤ، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک د. رزگار فەرموو

بەڕێز قاسم محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئەزمونی ئێمە ئەزمونەکی تازەیە لە هەموو دنیا ، یەک لەوتازەییانە ئەوەیە بنیاد نانی مرۆڤ بە شێوازێکی تازە، بە جیا لەگەڵ تاودانی پێش راپەرین و یەک لەوانەی کە سەربۆری ئێمەی هێناوەتە پێش پاراستنی مافی مرۆڤە، ئاوەدان کردنەوەی کۆمەڵگایەکی شارستانیە، بێگومان ئاوەدان کردنەوەی کۆمەڵگای شارستانی یەک لە بنەماکانی سەرەکی پاراستنی مافی مرۆڤە، بەشێکی گرنگیش لە مافی مرۆڤیش پاراستنی مافی منداڵانە، وەکو ئامانجیش حکومەتی هەرێم وەکو ئەو پرۆژەی پێشکەش کردەوە بۆ پاراستنی مافی مرۆڤە و مافی منداڵانە و بنیاد نانی کەسایەتی لەسەر بنەمایەکی زانستی، لەبەر ئەوە من پشتوانی پرۆژەی حکومەت دەکەم وهیوام وایە کە بڕیاری لەسەر بدرێ و بۆ بە دیهێنانی ئەو ئامانجانەی کە حکومەتی هەرێم ئەو پرۆژەیەی بۆ ئامادە کردەوە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک ابراهیم فەرموو.

بەڕێز ابراهیم سەعید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بۆچونی منیش بە بۆچوونی زۆربەی برادەران دەچێ، زۆربەی زۆری ولاتانی دونیا یاساکانیان دەگونجێنن لەگەڵ یاساکانی مافی مرۆڤ و مافی زارۆکان ومافی کرێکار و ئەوانەی لەو جۆرە، کە تەماشای ئەسباب موجبەی بکەین وەکو کاک جەمیل باسی کرد ئەو ولاتانە خاوەن خبرەنە خاوەن ئەزمونن اختصاصیان لەناو هەیە، دوای تجروبەیەکی زۆر گەیشتونە ئەو بڕوایە کە١١ سالّی

باشترین تەمەنە کەوا منداڵ توشی سزا بێت لەبەر ئەوە من دەبینم کەوا ئەو بڕیارە زۆر بڕیارێکی چاکە و لە جێگای خۆیەتی، شتێکمان لە حکومەتی خۆمان دەوێ کە خوێندنی بەزۆر جێبەجێ بکات پەروەردەی منداڵان باشتر بە رێوە ببات، پتر ئاگامان لە منداڵانی خۆمان بێت توشی هەڵە نەبن، بە رای من ئەوە کارێکی باشترە، ئەو ١١ ساڵە گەلێک شتێکی باشە و لە جێگای خۆی دایە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز وەزیری ناوخۆ کاک کەریم سنجاری فەرموو

بەڕێز کەریم سنجاری/ وەزیری ناوخۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

ئامانجمان لەوە ئەوەیە کە کۆمەڵگایەکی شارستانی بنیاد بنێین، کە هەنگاو بنێین بەرەو کۆمەڵگایەکی دیموکراتی و مەدەنی دەبێ تەماشای ولاتانی پێشکەوتووی دونیا بکەین، نە ئەو ولاتە هەرێمیانەی کە برادەرێک ئاماژەی پێدا تاکو ئێمەش تەمەنەکە ئەوەندە دابنێین، من دەپرسم ئەو ولاتە هەرێمیانە کامەیان دیموکراتین؟ عێراق بۆ خۆی کە یاسای دانا دەڵێ ٩ ساڵ هەر خۆشی دەڵێ لە ولاتانی تر ئەو تەمەنە زیاترە، عێراق خۆشی ئەو دەرگایەی قەپات نەکرد کاتێ ٩ ساڵی دانا، ئامانج لە سزا ڕەدع و اصلاحە، چاکسازیە، ئێمە ئەو منداڵە کە، دەبێ اصلاحی بکەین، لە ولاتانی تر کە منداڵ سجن دەکرێ، سجنی اصلاحیان هەیە، ئەو سجنانە وەکو قوتابخانەیەکە بۆ ئەوان،فێری شتیان دەکەن، کە لە زندان دەردەچن بونەتە کەسێکی تر، ئێمە لە کوردستان لەبەر ئەوەی هەموو شتی ئێمە تازەیە لەسەر بنایە، تازە دروست کراوە، لەلای ئێمە ژمارەی تەواوی سجنی نەوجەوانانمان نیە، سجنی منداڵانمان بەو شێوەیەی کە ئێمە دەمانەوێ نییە، دوو دەزگاکانی چاکسازی ئێمە ئەو کادرانەی بۆ ئەو مەبەستە بەراستی لە ئاستی داواکراو نییە.، نەیان توانیوە ئەو منداڵانە اصلاح بکەن بەو شێوەیەی کە ئێمە دەمانەوێ، زۆر منداڵ هەیە کە دەچێتە سجن و دواتر کە ئازاد دەکرێ دەبێتە تاوانبارێکی محترف، منداڵی ٩ ساڵی دەکەوێتە ژێر دەسەلاتی لەخۆی گەورەتر و ئاراستەی دەکات و فێری دەکات و دەست درێژی جنسی لەسەر دەکرێ و استغلال دەکرێ، تەجروبەمان هەیە کە زۆر منداڵ لە سجن دەرچووە فێری مادە بێهۆشکەرەکان بووە، سروشتیە لە سجن فێر بووە ، لەبەر ئەوەی ئەوانەی لەوان گەورە ترن لە سجن کۆنترۆلیان دەکەن ،منداڵ پێویستی بە خێزان هەیە، لە کۆمەڵگایەکی خێزانی هەستێ و دانیشێ، بۆیە ئێمە ئەو منداڵە داخلی سجن دەکەین تاکو لەگەڵ خێزانەکەی هەمئاهەنگی بکرێ ئەو منداڵە بدرێتەوە بە خێزانەکەی، تەربیەت بدرێ،بەو صفەتەی کە ئێمە وەکو حکومەت داوامان کردووە بکرێتە یاسا، ١١ ساڵی تەمەنێکی گونجاوە، لەو قۆناغەدا پێویستشمان پێیە، سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاک شێخ یەحیا فەرموو.

بەڕێز شـێخ یەحـیـا عـبـدالکریم بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

وەکو لیژنە ئێمە رامان داوەو قەناعەتیشمان بە راکەمان هەیە بەڵام دەمەوێ هەندێ روون کردنەوە لەسەر ئەو بابەتە بدەم، ئێمە وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ بەهەموو هەستمان لەگەڵ داکۆکی کردنین لە مافی مرۆڤ بەتایبەت لە مافی منداڵان، با بەرێزان وانەزانن کە ئێمە لەگەڵ ئەو یاسایە نین، بگونجێ و بڕیاری لەسەر بدرێ لە کوردستانی عێراق، نەخێر ئێمە بەتەواوی پشتگیری لێ دەکەین ، و بروای تەواومان پێیەتی و داکۆکی لێدەکەین، بەڵام بەرێزان هەر منداڵی ئێمە بوو چەند ساڵێ پێش ئێستا لەناو هەولێر دەیان دزین و استغلالیشیان دەکردن و دەیان کردنەوە بە دووژمنی خۆمان، ئەوە سنورەکەمانە ئیستا تاقمێک جا بەناوی هەر شتێ بێت لایەکی کوردستانی داگیر کردووە و هەر بە منداڵ هەرەشەمان لێدەکات، منداڵی ئێمە هەن ئێستا لە ژێر دەسەلاتی بەعسی بە جۆرەها شێوە استغلالیان دەکات، تەنانەت دەتوانێ بینێرێ و بیتەقێنێتەوە ،منداڵمان هەیە ئاوارەن بێ دایک و باوک لە ئێران لە تورکیا بەشوێن ناندا دەگەرێ، بەڵام دووژمنان استغلالیان دەکەن تاکو بێن بەن بە دووژمنی ئێمە و میللەتەکەی، ئێمە سەد لەسەد لەگەڵ ئەو بڕیارەین بەڵام ئێمە داوایەکمان هەیە ، دوای ئەوەی لەگەڵ لیژنەی یاسا کۆبوونەوە لەگەڵ نوێنەری حکومەت پەیوەندیمان کرد، هەموو ئەندامانی لیژنە رایان وابوو کە زیاتر لەو بابەتە بکۆڵینەوە، تاکو زیاتر دراسەت بکرێ زیاتر پەیوەندی بکرێ بە لایەنە پیوەندی دارەکانی ئەو بابەتە، ئینجا باس بکرێ، سوپاس.

بـەڕێـز سـەرۆکـی ئـەنجـومـەن:

بەراستی رای شێخ یەحیا لەگەڵ بۆچوونی من ناگونجێ، باشە ئەگەر دوژمنان منداڵی ئێمە وا بەکار بێنێ دەبێ ئێمە منداڵی خۆمان بخەینە سجنەوە؟ پێویست وایە هەر لیژنەیەک بەپێی تایبەتمەندی خۆی بۆ بابەتەکە بچێ، من حەزم نەدەکرد ئیستا ئەو ئاماژەیە بدەم بەتەما بووم لەگەڵ هەر لیژنەیەک بە تەنها دابنیشم ،بۆ نمونە پێویستە لیژنەی مافی ئافرەتان کە پرۆژەیەکی دێتە بەر دەست تەماشای لایەنی پەیوەندی دار بە مافی ئافرەتان بکات، لە بەرچاوی مافی ئافرەتان رای خۆیان دەربڕن ، لیژنەی یاسایی دەبێ لەلایەنی یاساییەوە تەماشای بکات، ئەوقاف لەلایەنی دینیەوە، مافی مرۆڤ لەلایەنی مافی مرۆڤ تەماشای بکات پێش هەموشیان مافی منداڵان، بەبێ هیچ اعتباراتێکی تر بەبێ هیچ لێک دانەوەیەکی تر، ئەمەش ئەوە ناگەێنێ کە ئێمە گفتوگۆی لەسەر نەکەین و هەر کەسەو رای خۆی دەرنەبڕێ، بەڵام کە را وەکو لیژنە درا دەبێ دیاری کراو بێت بە ئەرکی ئەو لیژنەیە، ئەرکی لیژنەی کشتوکاڵ کشتوکاڵە، دیاری کراوە و پیشەیی و سنوری بۆ داندراوە، بەڵام بەداخەوە دەبینم لەوە دەر دەچن بەناوی لیژنە بەڵام بەناوی ئەندامی پەرلەمان هەر کەسەو مافی خۆی هەیە کە رای شەخصی خۆی لەبارەی هەر بابەتێک، ئەوە رای لیژنە نییە، ئەو کاتە رایەکی شەخصییەو گفتوگۆیەو داخلی دەروازەی گفتوگۆ دەبێ، بەس رای

لیژنه رایەکی رسمیه دەبێ له سنوری ئەرک و دەسەلاتەکانی که بۆی دیاری کراوه دەر نەچن، ئێمه حەزمان کرد کە باسی ئەو بابەته بکەین، جارێ بە شێوەیەکی گشتی کە ئینسان باسی مافی مرۆڤ دەکات باسی دیموکراتی دەکات ماف و ئازادی و سەربەستی دەکات تەوەرێکی سەرەکی مافی مندالّە ،روکنێکی هەرە سەرەکی لەهەموو کۆمەڵگاکانی دونیا لەهەموو ئەدیانە ئاسمانیەکان، مافی مندالّە کە دەبێ بپارێزی، بەتەئکید مندالّێ مندالّ بێت بە خستنە ناو سجنەوە ناپارێزرێ، ئەوە روکنێکی چەسپاوە، ودیاری کردنی تەمەنی مندالّ، ئەو مندالّەی کە حەقی لەسەرە وەکو تاوانبارێک مامەڵەی لەگەڵدا بکرێ، پێویستە زۆر بە وردی و زانستیانە لێک بدرێتەوە، بابەتەکە بابەتێکی عەقلیە، ئایە رادەی عەقلی ئەو مندالّە ئەوەیە کە خۆی پالّنەری تاوانەکەیە، کە خۆی بۆ مەبەستێکی تایبەتی خۆی ئەو تاوانەی کردووە؟ و بەتەنها توانای ئەوەی هەیە کە ئەو تاوانە بکات؟ یان پالّنەرێک هەیە ؟ یان لایەنێک هەیە استغلالی دەکات؟ و بەکاری دەهێنێ ئەو لایەنەی ١١ سالّ بەکار دەهێنێ ئەو لایەنە دەتوانێ ٩ سالّیش بەکار بێنێ دەتوانێ ٧ سالّیش بەکار بێنێ تەنانەت دەتوانێ مندالّی ناو بێشکەش بەکار بێنێ و بۆمباکە بخاتە ناو بێشکەکەوە، ئێمە وەکو دەزگایەکی دیموکراتی ئەرکمان ئەوەیە کە ئەو شتانە جیا بکەینەوە بە دادوەرانە سەیری بکەین، لەئەنجاما کارێ بکەین کە خەڵک پێمان بڵێن ئافەرین، خەڵکی پێمان بڵێن ئەوانە دەیانەوێ خزمەتی میللەتی خۆیان بکەن، ئەوانە مراعاتی مندالّ دەکەن، مراعاتی ئافرەت دەکەن، مراعاتی زەعیف دەکەن، و بەپێی یاسا ماف دەدەن بە بەهێزیش، من موتە ئەکیدم کە حکومەتی هەرێمی کوردستان باش دراسەتی ئەو بابەتەی کردووە و هەموو لایەنێکی لێک داوەتەوە، ئەگەر بە وردی ئەسبابی موجبەی ئەو یاسایە بخوێنینەوە، زۆر بە روون و ئاشکرایی ئاماژەی بە هەموو شتێ کردوە، من رام وابوو کە پرۆژەیەکی وا بێتە گۆڕێ هەموو بیان کۆتبا نەک ١١ سالّ بەڵکو داوای ١٤ سالّیان بکردبا، لەبەر ئەوەی زۆر ولات هەیە پاش ١٧ سالّیە، پاش ١٧ سالّی ئینجا دادگایی لەسەر دەبێ، تاکو ١٨ سالّی تەواو نەکەی مافی ئەوەت نییە کە دەنگ بدەی، بە بریاری ئەو پەرلەمانە بە بڕیاری ئەو کەسانەی کە ئەو پەرلەمانەیان داناوە، ئەگەر تەمەنێکی دیاری کراوت نەبێ بۆت نییە پلەو پایە وەرگری یان ببی بە ئەندامی پەرلەمان، بۆ نمونە ئەندامی پەرلەمان تەمەنی بە ٣٠ سالّ دیاری کراوە، ئەوانە چەند بابەتێک بوو پێویست بوو ئێمە وەکو ئەندامی پەرلەمان بیان زانین، حەق وا بوو زۆر بە گەرمی بەرەو پیری ئەو بابەتە بچین و مافی خۆشی بدەینێ لەبەر ئەوەی ئەوە بەرزییە بۆ پەرلەمانی خۆمان، تۆ بێیت مراعاتی مندالّی خۆت بکەیت و لەو مەرگەساتە رزگاری بکەی، کە مەجبوری کەیت بەپێی یاسا داخلی سجنی کەیت، بیدەیتە دەست یەکێکی تر کە هەست بە لێپرسراویەتی نەکات،عەمەلیەن کەسیان هەست بە بەرپرسیاریەتی ناکەن بەرامبەر بە مندالّ ، سجنەکانی ئێمە هیچیان سجنی چاکسازی نین، تۆ دێیت کۆمەلّێکی گەورە کە داهاتووی ولاتەکەت تا رادەیەک لەسەر شانی ئەوانە دێیت لەو مصیرە نادیارە رزگاری دەکەیت ، لەناو مالّی خۆی لەناو کەس و

کاری خۆی بواریکی دەدەیتێ تاکو باشتر پێبگات، ئەوە دەست کەوتێکی گەورەیە بۆ پەرلەمان و بۆ حکومەت و بۆ هەموو گەلی کوردستان، ئەو بابەتە ٢٠ رۆژ زیاترە هاتووە ماوەی ٢٠ رۆژە دراسەی دەکەن، ئەی سێ رۆژی تر دراسەی دەکەن؟ ببورن کە ئەو قسانەم کرد کاک فەرسەتیش ناوی خۆی نووسیبوو تاکو قسەبکات بابفەرموێ.

بەڕێز فەرسەت ئەحمەد عبدالله/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

جەنابتان باسی ئەوەتان کرد کە تاوان دەرئەنجامی کۆمەڵێ هۆکارە ،ئەو راستیە لە لای یاساناسەکان باش دیار و ئاشکرایە، لەبەر ئەوەی یەکێ لە وانەی خوێندنیانە، سەبارەت بە برادەرانی تریش بە رای من لایان روونە، ئەگەر بێت و تەماشای ئەو توخمانە بکەین کۆمەلایەتی و ئابووری و تەنانەت بۆماوە و سیاسی و واقعی کۆمەڵگاکە منداڵ دەبێتە لاوازترین توخم تاکو بتوانێ بەرگەی ئەو توخمانە بگرێ، کاتێ منداڵێک ١٨ ساڵی نەتوانێ بەرگەی تاوان بگرێ ئەی لە ١١ و ٩ ...هتد چۆن دەتوانێ بەرگەی ئەوە بگرێ، سەد لەسەد دەبێتە زەحیەی ئەو تاوانە، ئێمە بێین بە تەواوی ئەو بەرپرسیاریەتیە بێخینە سەر شانی یەکێ تەمەنی لە ٩ساڵ زیاتر بێت، دوور نییە بۆ رژێمێکی نا دیموکراتی گونجاو بێت، بەڵام سەبارەت بە ئێمە وەکو جەنابتان باستان کرد، نزامێکین بەرەو دیموکراسیە و مافی مرۆڤ و شارستانی دەڕۆین پێوبستە نەگونجێ، ئەوەش شتێکی بەدیهیە.

دوو. ڕێز و تەقدیرم بۆ رای هەموو برادەران من حەزم نەکرد لیژنەی مافی مرۆڤ داوای دراسەت کردنی بکردبا ، من حەزم کرد بەو شێوەیە خۆی نیشان بدابا کە پێش وەخت دیدێکی لەو بابەتانە هەیە، بەبێ لەبەر چاو گرتنی ئەوەی کە پرۆژەکە ئامادەبێت بۆ گفتوگۆ یان هەر نەهاتبێتە پەرلەمان، لەبەر ئەوەی تایبەتمەندی ئەو لیژنەیەیە، لەبواری تایبەتمەندی خۆیان شارەزاییەکیان هەیە، هەروەکو کشتوکاڵ لەسەر کشتوکاڵ تصوریان هەیە وداراییە لەسەر دارایی تصوریان هەیەو یاسا لەسەر یاسا تصوریان هەیە، پێویست بوو لیژنەی مافی مرۆڤیش شتێکی وایان پێشانی ئێمە دابا کە ئەوانیش تصورێکی باشیان لە بارەی مافی ئافرەت و مافی منداڵ و مرۆڤ هەیە ،خەلفیەی ئەو پرۆژەیە هەر وەکو من ئاگادارم زیاتر لە ١٠ زێکخراوی جیهانی داوایان لە حکومەتی هەرێمی کوردستان کردوە، ئەو یاسایە بگونجێنن لەگەڵ تەوەرەکانی دیموکراتی و مافی مرۆڤ لە دونیادا، پێمان دەڵێن ئەوە لە بەرژەوەندی ئەزمونی ئێوەدایە، لەناو ئەو زێکخراوانە دوو زێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکانن کە یونسکۆ و یونیسێفە ،سەبارەت بە یاسای احداث، بەڕێز وەزیری ناوخۆ ئاماژەی پێکرد رژێمێک کە ئێمە دەزانین کە نزامێکی دیموکراتی نییە، راستە لە ٧ ساڵ کردی بە ٩ ساڵ بەڵام با بۆتان بخوێنمەوە کە لە ئەسباب موجبە چی هاتووە، واتا ئەسباب موجبەی یاسای احداثی ساڵی ١٩٨٣ کە ژمارەکەی ٧٦ ە دەڵێ: (وفي مجال قضاء الاحداث

جاء القانون باحكام جديدة تناولت اجراءات التحقيق والمحاكمة وقد رفع القانون الحد الادنى لسن المسؤلية الجنائية الى تمام التاسعة من العمر مراعيا في ذلك اعتبارات تتصل بعدم ادراك الحدث دون هذه السن لطبيعة فعله المخالف للقانون وعدم قدرته على الاستفسار،وقد تماشى القانون في ذلك مع الاتجاهات الحديثة التي ترفع ـ تەماشای ئەوە بکەن ـ السن الجنائية الى اكثر) یاسای حکومەتی بەغداد ئەوە دەڵێ (مع الاتجاهات الحديثة التي ترفع السن الجنائية الى اكثر) ئەگەر رژێمێک وا دان بەوە دابنێ، بۆ من ادعای دیموکراتی بکەم و تەسلیمی ئەو راستیە نەبم، لایەنێکی تر هەیە لە هەڵسوکەوتی شارستانی، هەمومان دەزانین یەکێ تەمەنی ١٦ ساڵ بێت، راستە پاش ١٥ ساڵ دادگا مافی ئەوەی هەیە کە مۆڵەتی بداتێ تاکو مامەڵەی بازرگانی بکات، بەلام تەمەنی یەک رۆژ لە ١٨ ساڵی کەمبێت ناتوانێ کڕین و فرۆشتن بکات حەقی نییە سوکنا بکرێ و لە دائیرەی تۆماری عەقاری تۆماری بکات ، پێویستە بەرپرسیاریەتی دادگەری ئاراستەی یان موصی یان وەلی یان قیم بکرێ ئەوانە نوێنەرایەتی ئەو مرۆڤە بکات لە بەرامبەر دادگا و لایەنی رەسمی من دەپرسم کامە بەرپرسیاریەتیە ترسناک تر مسؤلیەتی جەزائی یان مسؤلیەتی مەدەنی ، مەسؤلیەتی مەدەنی ترسناکی تێدا نییە زۆر زۆر مسؤلیەتێکە ابطالّ دەبێ یان قەرەبوو دەکرێتەوە لە کاتێکدا مسؤلیەتی جەزائی توشی حوکم دەبێ، دەچێ لەناو سجن وەکو بەرێز وەزیری ناوخۆ گوتی فێری تاوان دەبێ، لەبەر ئەوەی ئەو دەزگایەمان نییە کە وای لێبکات کە سەدا سەد اصلاح بێت و تێکەڵی کۆمەڵگا بێتەوە، من کۆمەڵێ راپۆرتم لا هەیە لەو بارەیەوە پەیوەندیم لەگەڵ کۆمەڵێ رێکخراو کرد کۆمەڵێ لەو راپۆرتانەیان بەمن دا کە هەموویان انگلیزینە و وەرگێردراوەتە سەر زمانی عەرەبی هەر هەموو تاکیدی ئەوە دەکەن کە ئاراستەی جیهانی نوێخوازی، بەتایبەتی ئەوانەی داوای دیموکراتی دەکەن وەکو جەنابی سەرۆکی پەرلەمان باسی کرد، مەسؤولییەتی جەزائی لایان لە ١٥ ساڵ زیاترە ئەو دە رێکخراوە خۆیان داوایان کرد بوو کە تەمەنی مسئولیەتی جەزائی بکرێتە ١٥ ساڵ نەک ١١ ساڵ، حکومەت تەماشای کرد کە رێژەیەکی ناوەندی دانێ نەک بە بازێک چاو لە ولاتان بکەین وکو براەران باسیان کرد و رەچاوی باری خۆمان بکەین و ورده وردە بچینە پێش پێشنیاری زیاد کردنی دوو ساڵیان کرد، من نالێم سلبیە یان ایجابیە بەس من دەڵێم ایجابیاتی زیاترە، ئەگەر بێت و براەرێک بە من بڵێ ١١ ساڵ سلبیاتی هەیە من بۆی دەسەڵمێنم کە هەمان سەلبیات بۆ ٩ ساڵیش هەیە بۆ ٧ ساڵیش هەیە، کەواتە ئەو سەلبیاتانە محصور نییە بە تەمەنی ١١ ساڵی محصورن لە تەمەنی ئەو تۆیژە کە توشی مسؤلیەتی جنائی دەبن، ئەگەر بوارم بدەن ، ئەو راپۆرتە هی د. ستیڤان مۆینسە کە دکتۆری تایبەتمەندی منداڵانە ، بەرێوبەری نەخۆشخانەی سندسفالی سویدیە ٣/ مایس /٢٠٠١ نووسیویەتی باسی پێشکەوتنی بەدەنی و ئەخلاقی دەکات دەڵێ:(السؤال عن متى يصل الطفل النضوج الاخلاقي والفكري، من الجانب الجسمي ، لان النمو والتطور الجسمي يستمر بشكل متوازي مع التطور الفكري وكلاهما مترابطان ومن السهل قياس النمو و التطور الجسمي

وهناك مجموعة كبيرة من المصادر والمراجع حول هذه العمليات في اجزاء كثيرة من العالم وبين مجموعات كثيرة من العمليات و مراحلها محدد وراثيا هذا صحيح بنسبة الطول حسب العمر وأيضاً بالنسبة للعمر حسب حدوث بعض الحوادث المهمة، الطمث، الدورة الشهرية الاولى، و نفس الشئ ينطبق على التطور الجنسي لدى الاولاد ، البرمجة الوراثية متاثرة كثيرا بالعوامل البيئية، الوضع الاقتصادي و الاجتماعي السيء يؤخر نمو الطفل والعمر لهذه الحوادث ، مثال تاريخي جيد هو كيف أصبح الاطفال تدريجيا اكثر طولا و ابكر في النضوج الجنسي عندما انتقل سويد من الفقر الى الثراء خلال ١٥٠ سنة الماضية، توجد اختلافات وراثية بين المجتمعات الكبيرة، البنات قرب الاسطنبول و البنات في جنوب الهند لديهن قابيلة وراثية للنضوج المبكر وهذه الاختلافات تصبح واضحة فقط عندما يكون الوضع الاجتماعي و الاقتصادي متساوي وجيد في الاوضاع الاخرى يجعل العامل الاجتماعي والاقتصادي العامل الوراثي اقل وضوحا ،في الولايات المتحدة البنات من الجذور الافريقية تنضج من عمر ابكر من البنات ذات الجذور القوقازية، ولكن لايوجد محور الشمال والجنوب .ببساطة بنات السويد تنضج قبل بنات اثيوبيا بسبب الوضع الاجتماعي والاقتصادي اكثر مما يكون بسبب العوامل الوراثية اذ لم يكن هناك معلومات او بيانات مضبوطة تظهر النضوج المبكر بين الاطفال الكورد بشكل خاص فانا اخمن بان الوضع السياسي والاجتماعي والاقتصادي القاسي في العقود الاخيرة يؤخر نضوجهم بغض النظر عن العوامل الوراثية وهذا النضوج الجسمي المتأخر من الممكن ان يؤخر نضوجهم من الناحية الفكرية و الاخلاقية ويمكن ان يكون لها تطبيقات تشريعية). له راپۆرتی ماریان سیدر بلاندا هاتووه که پروفیسوره له تایبەتمەنی پزیشکی دەرونی مندال و هەرزەکاران له زانکۆی ام یو له سوید دەڵێ:(التطور الاخلاقي حسب بحث لورنس كولبير پروفيسور في مركز التعليم الاخلاقي في جامعة هارڤرد في الولايات المتحدة الامريكية بحثه معروف و مقدر و بشكل واسع واثبت من قبل عدد كبير من الباحثين الاخرين يمر التطور الاخلاقي بمراحل مختلفة مع نمو الطفل المستوى الاول الاخلاقية قبل التقليدية ٤ سنوات الى ١٠ سنوات من العمر يتصرف الطفل حسب القيم المقبولة اجتماعياً لانه قيل له ان يتصرف كذلك من قبل الوالدين او المعلمين. المستوى الثاني الاخلاقية التقليدية ١١ سنة الى ١٣ سنة من العمر يتصرف الطفل حسب القيم المقبولة اجتماعيا كي يتجنب الرفض والاستنكار من قبل الاخرين وكي لا ينتقد من قبل السلطة. المستوى الثالث الاخلاقية ما قبل التقليدية المراهقة والبلوغ والرشد تقيم القيم الاخلاقية في المبادئ واحترام الاوامر الاجتماعية والعيش تحت القوانين محدد تشريعيا، قبل المستوى الثاني بمعنى من ١١ سنة الى ١٣ سنة ليس للطفل مفاهيم أخلاقية داخلية ويتصرف كما قيل له من قبل الوالدين يتطور المستوى الثاني عاجلا او اجلا معتمدا على استمرارية التربية الاخلاقية للطفل، اذا كان الوالدان غير مستمرين او لم يعطيا اي توجيهات أخلاقية للطفل فسيتأخر التطور وهذا هو

الحال تقريباً دائماً في العوائل التي يصبح الطفل فيها جانحا ،اذا كان لدى الطفل قابلية الذكاء منخفضا او كان اندفاعيا وهذا هو الحال غالباً في الاطفال الجانحين فسوف يتأخر التطور الاخلاقي ايضا ، اذن خصائص القدرات الشخصية و وظيفة العائلة تؤثر على التطور الاخلاقي الذي تاخر. القابلية الحقيقية لتفهم السلوك الاخلاقي يتطلب بان الفرد الذي ينمو قد وصل الى المستوى الثالث والذي لم يحدث حتى المراهقة، لذلك يجب ان لا يكون عمر المسؤلية القانونية اقل من ١٥ سنة اذا اخذنا بنظر الاعتبار الاكتشافات العلمية واكتشافات علم النفس في السويد والدول الاوربية الاخرى والمسؤلية القانونية تكون في عمر ١٥ سنة.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەوە هەر بۆ روون کردنەوە بوو.

بەڕێز فەرسەت ئەحمد عبدالله/ سکرتێری پەرلەمان:

ئەوەی تر هەرچەندە کاک کریم ئاماژەی بۆ کرد، ئەوەی تر دەڵێ :(البحوث حول العلوم الاجرامية اظهرت بان وضع الشباب في السجن يزيد من احتمالية استمرارية سلوكه الاجرامي كلما طالت مدة البقاء في السجن كلما ساءت النتيجة والاسباب هي التي يمكن ذكرها ادناه:

* العلاقات العائلية تدمر .
* خسارة الوقت المهم للتعليم و التدريب المهني خارج السجن .
* اعطاء لقب الخارج عن القانون (جانح او مجرم).
* زيادة المهارات الاجرامية مكتسبة من الزملاء الاخرين في السجن ..
* الاعتداء الجنسي من زملاء اكبر سنا في السجن.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێ قسەی تێدا بکەن با دەستیان بەرز بکەنەوە، بەڕێز کاک ئیبراهیم دۆغرەمەچی فەرموو.

بەڕێز ئیبراهیم عبدالقادر دوغرمەچی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن. ئێمە بە چاوێکی زۆر ئاسان لە (٩) ساڵ بیکەینە (١١) ساڵ بەبێ دیراسەت حەز ئەکەم پێشنیاری ئەو پرۆژەیە وەزارەتی پەروەردەیە هەتا ئەنجومەنی وەزیرانیش دەبایە بچێتە وەزارەتی داد لە تدوین قانونی لەگەڵ پسپۆرە قەزاییەکان لەگەڵ حاکمەکان دیراسە بکرێتن چاکەکانی وخراپیەکانی لە (٩) ساڵ بکرێتە (١١) ساڵ چەندە چەند نییە ئەوا بەبێ ئەوەی بە رێگای وەزارەتی داد و تدوین قانونی دابچێت یەکسەر هاتۆتە پەرلەمان بە رێگای ئەنجومەنی وەزیران، دوو لەسەر تێبینیەکەی کاک شێخ مادام عدم مسؤلیەی دارایی (٩) ساڵە مانای منداڵ لە (٩) ساڵ کەمتر لە سجن نابێت وئێستاش تەنها ئەگەر دایکی تاوانێکی کردبێت دایکی لەگەڵ خۆی بیباتە سجن بەڵام بۆ تاوان منداڵ لە (٩) ساڵ کەمتر لە

سجن نییه لەبەر ئەوە من پشتگیریی لە هەر یەک لە ئەندامانی لیژنەی یاساییم لەسەر رای خۆمانین وپشتگیریی لیژنەکان دەکەین حەز دەکەم دیراسەتێکی باش بکرێت با تەحدیدی چاکیەکانی وخراپیەکانی بکەین دوایی موراعاتی زروفی خۆمان بکەین لێرە ئێمە ناتوانین خۆمان بەراورد بکەین لەگەڵ سوید یان لەگەڵ هۆڵەندا یان فەرەنسا لە هەندێک لە وڵاتانی ئەوروپا ئێستا تەمەنی پێگەیشتن (٢١) سالّە جێگای سارد هەیە وجێگای گەرم هەیە پێگەیشتنی منداڵ لە جێگا یەک بۆ جێگایەکی تر جیاوازی هەیە ئەگەر گەشە لە جەستە بکرێتن لە فکریش دەکرێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک حمید میران فەرموو.

بەڕێز حمید سلیم میران:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن، من پشتگیریی لە پێش هەموان لە قسەکانی وەزیری ناوخۆ دەکەم چونکە منداڵ لەو تەمەنە کەمە بچێتە سجن ئەبێ بە هۆی ئەوەی لە عنصرێکی بەکەلکەوە ببێتە عنصرێکی بێ کەلک و لەم تەمەنە کە بووە عنصرێکی بێ کەلک مانای ئەوەیە زەرەرێکی ئابووری وکۆمەڵایەتی ورۆشەنبیریە لە کۆمەڵگای ئێمە دەکەوێت و حەق وابوو کە ئەم یاسایە خوێنرایەوە هۆیە چاکەکانیشی لەگەڵ بخوێندرێتەوە ئەگەر یارمەتیم بدەن ئێستا سێ دێری کۆتایی هۆیە چاکەکان بخوێنمەوە بۆ ئەوەی وەکو بەڵگەیەک:

وتمشياً مع الاتجاهات السائدة في دول العالم المتقدمة في مجال رعاية الاحداث لوقايتهم من الجنوح ومعالجة ما يتعرضون له من إنحرافاتٍ وجنوح ولكي تكون احكام قانون رعاية الاحداث اكثر إنسجاماً مع احكام الاعلان المتعلق بألمبادىء الاجتماعية والقانونية والمتصلة بحقوق الاطفال ورعايتهم واحكام اتفاقية حقوق الطفل المعتمدة من قبل الامم المتحدة والنافذة في ٣/ايلول/ ١٩٩٠، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاک عبدالخالق فەرموو.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

بەراستی نازانم وەک ئیشارەت کرا لە دەستەی سەرۆکایەتیەوە لیژنەی مافی مرۆڤ زۆر بە ساکاری وئاشکرا وەڵامی داوە، یەک: دەڵێ دوای دوو کۆبوونەوەش دوای چاوپێکەوتنیش لە گەڵ سەرۆکی پەرلەمان دوای ئەوەی لە گەڵ لیژنەی یاسایی لە گەڵ نوێنەری ئەنجومەنی وەزیران ئێمە بەنیسبەت خۆمانەوە کە لیژنە بەو دەقە دامانا وەک لیژنەی مافی مرۆڤ پشتگیریی لە گشت بڕیارەکان دەکەین کە داکۆکی لە مافی مرۆڤ بکات و بەتایبەتی لە پاراستنی مافی منداڵان هەروەها بەباشی دەزانین یاساکانمان بگونجێت لە گەڵ یاسا نێودەوڵەتیەکان زۆر بە سەراحەت.

دوو: ئێمه به گوێرەی خۆمانەوه دوای پەیوەندی کردن له گەڵ لیژانەکان و، معلومات له دادوەر وهەتا به گوێرەی سجنی ئەحداسیش که ئەوانەی زیاتر کێ لەو تەمەنانەن کە له سجنن بابەتی تاوان زیاتر له نێوان سالّی (١٠ بۆ ١٥)یه ئێمه لەبەر ئەوه له بەشی دووەمی کفتوگۆیەکه ووتمان مەجال زیاتر بدرێت لیژانەکانیش قەناعەت بکەن ئێمه له ناو لیژنەی مافی مرۆڤ دوو رامان هەبوو وهەردوو رایەکەش پێشکەش کرا به بەڕێز کاک شێخ پێشکەشی کرد وهەروەها بەڕێزیش کاک رەجەب. یەکێک له گەڵی دابوو یەکێک تەحەفوزی هەبوو بەڵام که لیژنه ئێمه رای خۆمان داوه زۆر به سەراحەت ئێمه پشتگیریی ئەو یاسایه ئەکەین ئێمه هەر شتێک له خزمەتی کوردستاندا بێت بەرەو پێشکەوتنی کوردستان بێ ئێمه له گەڵی داین لەبەر ئەوه من هەستم کرد زیاد له خۆی تەرکیز کرایه سەر لیژنەی مافی مرۆڤ که زەمبیشی نییه ئێمه له گەڵ قسەکانی وەزیری ناوخۆین ولە گەڵ هۆیه چاکەکانین ئەنجومەنی وەزیرانیش کە پێشی دوو رۆژ پێمان گەیشتووه ئێمه خۆمان هاتینه لای سەرۆکی پەرلەمان ووتمان پێی پێمان خۆشه هۆیه چاکەکانمان بۆ بنێرن له ٨/ ١٠ گەیشته دەستمان.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کەی داواتان کرد کەی له من داواتان کرد و کەی پێتان گەیشت.

بەڕێز عبدالخالق محمد رشید:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن له ٧/ ١٠ داوامانکرد له ٨/ ١٠ گەیشته دەستمان مانای ئەوەیه ئێمه به نیسبەت خۆمانەوه ئەوەندەی دەڵێم حەق نەبوو بەم شێوەیه به نیسبەت لێژنەی مافی مرۆڤ وەکو ئەوەی دژی پرۆژەکەیه که کاتێک ئێمه زۆر به سەراحەت گوتومانه، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس مادام پشتگیریی پرۆژەکه دەکەن، بەڕێز مامۆستا مەلا محسن فەرموو.

بەڕێز مەلا محسن خالد مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن، ئێمه وەک لیژنەی ئەوقاف که داوامان کرد که دوا بخرێ نەک وەکو ئەوەی کە کاک جمیل باسی کرد که ئێمه رەدی ئەکەینەوه دوا خستن جیایەو رەدکردن جیایه لەوانەیه ئەگەر لەروانگەی شەریعەتی ئیسلامەوه سەیری بکەین باسی تەکلیف ئەکات باسی مندالّ ئەکات، مندالّ هەیه غیر ممیزه مندالّ هەیه ممیزه ئەوەی لەتەمەنی یەک سالّەوه تا حەوت سالّ ئەوەیه که چاک وخراپه لەیەکتر جیا ناکاتەوه ئەوه مندالّی غیر ممیزه ئەوەیش که هەر بەمندالّ حساب دەکرێت تا ١٥ سالّ کۆمەڵی زانایانی ئیسلام لەسەر ئەوەن که حسابێکیان بۆ دیاری کراوه که ئەمانەش هەر به مندالّ ناوبراون حددی تکلیف لەئاینی پیرۆزی ئیسلاما تەمەنی بلوغه زۆربەی زۆری زانایانی ئیسلام لەسەر ئەوەن تەمەنی بلوغ نەبێت نە تەکلیفی خوایی لەسەرە نە عقوبەش دێته سەریان بەس ئێمه داوا دەکەین ئێستاش هەر داوا دەکەین که دوا بخرێ بۆئەوەیه که لەوانەیه ئێمه رازی نەبین به (١١) سالّ لەوانەیه ئێمه بەپێی رەئی لیژنەکەمان پێمان باشتر

بێت کـه دراسـەیەکی زیاتری بکەین بزانین شـەریعـەتی ئیسـلام چۆن پەروەردەی منداڵی کردووە وچۆن ئەیپـارێزێت وچۆن پارێسـتـوبەتی و، ئەوەندەی ئەمـەش ئاگـادار بین لە هەمـوو کـاتی فەرمـانرەوایی دەسەڵاتی ئیسلامیا منداڵ سجن نەدەکرا تەنها بە «تعزیر» نەبێت مانای ئەمە پێویستی بە دیراسەت کردن هەیە بۆ رەفز کردن نییە بۆ زیاتر دەوڵەمەند کردنی بابەتەکەیە ولەبەر ئەم هۆیە بوو من حەزم کرد قسان بکەم، زۆر سوپاس.

بـەڕێز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

کاک فەرسەت دەفەرموێ موافەقە لەسەر (١١) بکەن بۆ زیاتر خوا کەریم مامۆستا مەلا طاهر فەرموو.

بەڕێز مـــەلا مـــحـــمـــد طاهر زین العـــابدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن، هەر چەندە ئەم پرۆژەیە کاتی خۆی نەدرا بە لێژنەی ئەوقاف وکاروباری ئیسلامی کە وەکو لیژنە رای خۆی لەسەر بدات هەر کەسێ حەقی خۆیەتی کە رای خۆی دەربڕێت من لە سـەرەتا پرۆژەکـە تا کـۆتایی پرۆژەکـە لە گـەڵ پرۆژەکـەم وەکـو شـەخص و، حـەز دەکـەم روونکردنەوەیەکی لەسەر بدەم لای فوقهای ئیسلام کەمترین تەمەن بۆ مرۆڤ (٩) سالّە عێراق لە کاتی خۆی بۆیە وای کردوە وبۆ نێر کـەمـترین (١٢) سالّە من حەز ئەکـەم (١١) بکەنە (١٢) بەراستی ورای ئێستام بێگومان ئەو دەڵێ (لا تقام الدعوى الجزائية في إقليم كوردستان العراق على من لم يكن وقت ارتكاب الجريمة قد اتم الحادية عشرة من عمره) ئەمە ئیجحافە بە حەقی منداڵ (لا تقام الدعوة الجزائية) لە ئیسلاما (على من لم يكن وقت ارتكاب الجريمة قد اتم ١٥ من عـمره) ئەوا رای فوقهای ئیسلام ئەوەیە حەز ئەکەم روون بێتەوە ئیسلام ماوەی لەسەر دوو شت داناوە (الأدراك والأختيار) إنعدامي إدراك من ولادتها الى (٧) سالّ ئەویش فوقەها دایان ناوە إدراکی ضـعـیف لە (٧ بۆ ١٥) مـانای لەم بەینە هیچ تاوانێک جنایەت رووناکـاتە هیچ لایەکیـان نە پێش حەوت و نە دوای (٧ تا ١٥) بەڵام تا پێشی حەوت هیچ تاوانێکی جنایەت لەسەری نییە تەبعەن ئەگەر پیاویش بکوژێت بەڵام حەقی مەدەنی لەسەرە با منداڵیش بێت لە (٧ تا ١٥) هەمان شت حقوقی مەدەنی لەسەرە بەڵام هیچ کاتێک ئاسانکاری ناکرێت سزای نادرێت ئەو سزایانەی هاتووە لە سزاکان یان سزایەکی شەرعی یان تەئدیب بە شێوەیەکی تر نادرێ هەتا ئەگـەر خراپترین تاوانیش بکات جا لای فـوقـەهای ئیسـلام ئەقـەلی بلوغ (١٥) سـالّە لای ئەبو حنیفە (د.خ) ئەفەرموێ (١٨) سالّە مانای (١٨) سالّ کاری پێدەکەن لە وولاّتانە لێرە لە میسر لای ئەبو حنیفە(د.خ) لە گەڵ مالیک کە رەئیەکیان هەیە دەڵێن بۆ پیـاو (١٩) بۆ ئافرەت (١٧) من لەبەر ئەوە لە گەڵ ئەمەی کە ئێستا هەیە دەنگ نەکردنەکە خوا نەخواستە لەبەر ئەوە نییە کە ئێمە رازی نین لێی تەنها لەبەر ئەوەیە ئیشارەتێک بدەین لەسەری بە نیسبەت ئەگەر بتەوێ ئەم یاسایە سەرەیانی بکات یاسای رعایە ئەحداس ناوەکەی خۆی زۆر پیرۆزە خۆزگە رعـایە بکرابایە هەر ناوێکی رووت نەبوایە ئەگەر بشمانەوێ سەرەیان بکات ئەبێت ماددەکانی تریش هەندێکیان

گۆرانکاری تێدا بکرێت بە لای کەمەوە ماددە شەش لە یاسای رعایە ئەحداس حەز ئەکەم تەماشای بکەن بۆ ئەوەی ئەگەر سەرەیان بێت ئەبێ لەو ماددەوە ماددەکانی تریش کە پێویست دەکات بۆ ئەوەی دەستکاری بکرێت هەر هەمووی بە یەک جار بۆ ئەوەی کەوا کاری هەبێت، لەگەڵ رێزدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

بەڕێز کاک د. ادریس فەرموو.

بەڕێز د. ادریس هادی صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن پێم وایە ئەگەر تەماشای رەئیەکان بکەین هەمووی بۆ ئەوە دەچێتن کە زیاتر ماوە هەبێت بۆ ئەوەی دراسەی ئەو بابەتە بکرێت مانای بە شێوەیەکی ئاوا نییە کەوا بڵێی کەسێ رەفزی کردبیتەوە بڵێ ئەو شتە نا، من سوپاسی بەڕێزتان ئەکەم کە ماوەی گفتوگۆتان دا کە زیاتر ئەو بابەتە گرینگە گفتوگۆ بکرێت هەروەها چۆن سکرتێری پەرلەمان چەند راپۆرتێکی داوە دیارە ئەو ماوەی هەبووە ئێمە ماوەمان نەبووە دوو سێ رۆژە بە دەستمان گەیشتووە ئەو پێشتر بە دەستی گەیشتووە (٢٠) رۆژ پێش ئێستا ماوەی هەبووە ئەم راپۆرتانە ئامادە بکات چەند تێبینی وشتی بەسوودی لێ بخوێنێتەوە هەر چەندە کە باسی کۆمەڵگەی مەدەنی دەکرێت ئێمە هێشتا زۆر قۆناغمان ماوە بگەینە ئەو کۆمەڵگایە ئەو شتەی لەوێ مومکنە بۆ ئێمە مومکن نییە بکرێت لەبەر ئەوەی ئێستا لە وولاتی ئێمە مافی منداڵ زۆر پێشێل دەکرێت ئێمە لە گەڵ ئەوەین مافی تەواوی بدرێتێ. لە سویدو لە هەر وولاتێکی تر کۆمەڵگای مەدەنی هەیە پێشکەوتوە منداڵ لە تەمەنی حەوت ساڵی وهەشت ساڵی ئیش ناکات برۆ ناو بازاری ئێمە دەبینی منداڵ پاکەتی جگەرە دەفرۆشێ ئیش دەکات حەمباڵی دەکات برۆ ناوچەی سناعی کە ئیشی قورسی پێ دەکەن ئەو منداڵە وەکو یەکێکی گەورە ئیش دەکات لە وانەیە ئەگەر تورە بێت ئاسنێکت پیا کێشێت بشت کوژێ مانای ئەمە کە باسی دراسەت ئەکەین کۆمەڵگای ئێمە جیاوازی هەیە لە گەڵ کۆمەڵگایەکی تر، ئیمە دژی مافی منداڵ نینە بە پێچەوانەوە خۆزگە پێشتر ئەو مافانەیان بۆ دابین بکرابایە نەیان هێشتبایە منداڵ لە وولاتی ئێمە لەم تەمەنانە ئیش بکات بۆ ئەوەی بگاتە مستەقبەلەکەی و لەبەر ئەوە داوا دەکەم کە ماوە بدرێت ئێمە زیاتر بە قوولی ئەمە دیراسەت بکەین هەر وەکو داواشمان کردوە دەنا ئەوە رێگا لەوە ناگرێت تاوان بۆ زۆرە لە ناو منداڵ کە منداڵ لەم تەمەنە ئیش دەکات لە وانەیە توشی تاوانیش دەبێت بەڵام ئەگەر بێت وخەریکی خوێندن بێت تا وەکو پێدەگات لەوانەیە تاوانەکانیش کەم دەبنەوە وبەهەڵەش دانەچێت بۆچوونەکانم هەر ئەمانەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس کاک ئیبراهیم سعید تێبینیتان نییە بەڕێزتان، بەڕێز شەفیقە خان فەرموو.

بەڕێز شەفیقە فقی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن دەست خۆشی لە حوکمەتی هەرێمی کوردستان دەکەم ئەبوایە لە پێش دە ساڵ لەمەو پێش کە حوکمەتی هەرێمی کوردستان دروست بوو بیر لەمە بکرابایەوە چونکە منداڵ بەردی بناغەی کوردستانەو قەڵغانی دواڕۆژە بۆ هەموومان لەبەر ئەوە ئێستا ئێمە زیانێکی زۆرمان لە منالّە خنجیلانەکان داوە کە لەسەر ئەم یاسایە ڕۆشتوین کە خوێن مژی کورد بەرامبەر بە نەوەکانی کورد کردیان بەرامبەر هەموو مرۆڤێ کە مافی خۆی هەیە کردوویەتی لەبەر ئەوە من زۆر پشتگیریی لەوە دەکەم وەکو بەڕێزیشت ئاماژەت پێ کرد دەبوایە تەمەنەکە بەرەو زیاتریش بچێ وئێستاش (١١) قەیناکە دەست نییە لە گۆزە عاسێ ببێت پەنا بەخوا بەرەو زیاتر دەیبەین وە حەقی ئەوە ئەدەین بەو منداڵانەمان کە لەو شێوەیە لەو ناوە دوریان کەینەوە منالێکی دوو ساڵ باوەر کە ئەگەر سعاتێک لە نان خواردنەکەی خۆی دوا کەوێت دەست ئەکا بە گریان وئەڵێ من نانم نەخواردوە باشە بۆچی ئێمە وەکو تاوانبارێک داینێین بیخەینە سجنەوە کەچی ئێستا بە داخەوە هیچ دامودەزگایەکی وامان نییە کە بتوانێت ئەو منداڵانەمان بۆ پەروەردە بکات جگە لەوەی کە زیان لە رەوشتیان دەدرێت و، ئەبێتە هۆی شکاندنی دەرونیان بۆ ئەوەی لە دوا ڕۆژدا وەکو شتێک بە چاویان بدرێتەوە یاخود قوتابخانەیەک نییە کەوا دوور بێت لە هەموو دەستێکی ناشیرین ونالەبار بۆ ئەو منالّانە کە دروستیان بکاتەوە و، وانەیەکی سەرەکیان پێ بدات کە ئەمانە بە سجن حساب ناکرێن لە هەموو روانگەیەکەوە بۆ فێرکردنی بەڕێز وەزیری ناوخۆ ئیشارەتی بەو شتانەدا لەبەر ئەوە ئێمە ئێستا من ئەڵێم دوا کەوتوین لەوەی کە ئەم بڕیارە وەربگیرابایە زەرەرو زیانمان لێدەاوە دەست خۆشیتان لێ دەکەم، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاک سیروان کاکەیی فەرموو.

بەڕێز سرتیب محمد حسین(سیروان کاکەیی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن بەراستی من پشتگیریی لە پرۆژەکەی حوکمەت دەکەم وئەبینم ئەم پرۆژەی بەم شێوەیە داڕێژراوە کە دوو ساڵ ماوەی چاک بوونی داوە بەو منالّە لە باوەشی کۆمەڵگایە نە ئەو دوو ساڵە لە ناو زیندانە رەنگە توشی هەڵەی تر بێت وەکو جەنابی وەزیری ناوخۆ ووتی ئەگەر منالّێک هەتا ئێستا لە قوتابخانە تەمەشای بکەی پۆلی سێی سەرەتایی تەمەنی (٩) ساڵە منالّێکی ئاوا رەنگە ئێستا هەموومان منداڵی خۆمان هەیە لەو تەمەنە توانای وەرگرتنی چەندە وای بەحاڵی منالّە هەژارێک ئەگەر ماوەی خوێندنی بۆ نەبوو یاخود دایک وباوکی لەدەست داوە یا باری ئابووری ژیانی وای لێکردوە کە تێکەڵی ئەم وەزعە ئابووریە ببێت کە ئەم چەند ساڵەی تێپەڕیەوە تا ئێستاش رەنگە زۆر سەختە بۆ زۆر خێزانی کۆمەڵگای ئێمە بۆیە من ئەبینم ئەم پرۆژەیە بەم شێوەیە هاتووە کە ئەم دوو ساڵە ماوەیەکی زیاتر ئەدات کە منالّێک هەم لە ڕووی عەقڵیەوە هەم لە ڕووی جەستەییەوە زیاتر تێئەگا ورەنگە ئەم دوو ساڵە ئەگەر توشی هەڵەیەکی بچکۆڵەش ببێت ڕوبەرو بکرێت لەلایەن خێزانی یان لەلایەن کەس وکاری

یان لەلایەن قوتابخانەوە رەنگە گلی بداتەوە لەوەی کەوا ببێتە تاوانبارێکی زۆر گەورە ئەگەر ئەو دوو ساڵە کەوتە ناو زیندانەوە چونکە لەم دوو ساڵە لە وانەیە تۆشی ئەو هەڵەیانە ببێت بەڵام ئەگەر لەم دوو ساڵەیە ماوەیەک درا کە ئامۆژگاری کرا یان ماوەیەک هەبوو کەوا کەسێ ئامۆژگاری بکات رەنگە گلی بدەیتەوە لەوەی کە تاوانبارێکی گەورە لە دوا رۆژا دروست بکەین بۆیە من ئەبینم بەراستی ئەم پرۆژەیە باشە وگونجاویشە لەگەڵ بارودۆخی ئێستای ئێمە وبەتەواوی پشتگیریی ئەم پرۆژەیە دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

سوپاس هیچ تێبینی تر هەیە فەرموو کاک شێخ یحیا.

بەڕێز یحیا محمد عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن، بەڕێزان بێگومان زۆر سوپاس بۆ رایەکانی بەڕێزتان ورای سکرتێری ئەنجومەن ئێمە وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ بەراستی بە واجبی تەواوی خۆمان هەستاین بە خزمەتی بەڕێزت گەیشتین کە ئەوسا من باسم نەکرد بەراستی دیراسەتمان کرد لەگەڵ لیژنەی یاسا لەگەڵ نوێنەری حوکمەت هەمان رای هەبوو کە ئەم رەئیە ئەڵێین ئێمە لە خۆمانەوە مانای بەردەوام بوونەکەمان شتێک نییە حەز ناکەم ئەم قسانەی ئەمویست بیکەم بەراستی کاک عبدالخالق وکاک د.ادریس بە تەواوی باسیان کرد، تەنها دوو تێبینی حەز ئەکەم بیڵێم یەکێکیان کەباسی ئەوە ئەکەین منالێکی هەشت ساڵ لە گەڵ یەکێکی (٥٠) ساڵە دانراوەو بەڕێزێک لە ئەندامانی پەرلەمان باسی کرد ئایا ئەوە پەیوەندی بەم یاسایەوە هەیە کە ئەڵێین بارودۆخیان لە بەندیخانەکانا خراپە ئایا ئەمە هیچ لە بەندیخانەکان دەگۆرێ ئێمە پێویستە بەندیخانەکان چاک کەین بۆ منالە نۆ ساڵەکان...

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

کاکە شێخ ئەم یاسایە قەدەغەی کردوە منالێ هەشت ساڵی بچێتە بەندیخانەوە قەدەغەی دەکات منالێ (٩ و ١٠) بچێتە بەندیخانە ئەو گۆران کاریە دەکات یاسایەکە با شتەکان هەڵنەگێرینەوە.

بەڕێز یحیا محمد عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن بەس ئەوەشم هەیە بەراستی ئێمەو وولاتانی پێشکەوتوو کە باسیان دەکەن ئەگەر ئەم وولاتانە لەم بارودۆخەی ئێمە بژیابان ئەمەیان نە دەکرد بە قەناعەتەوە دەیڵێم و، لەم رۆژەدا، جا ئێمە رێزی تەواومان هەیە ئێمە لەگەڵ پرۆژەکەین وپشتگیریی ئەکەین وهیوامان وایە وەکو لیژنەی مافی مرۆڤ ئەو یاسایە رۆژێ زووتر تەواو بێت وبێتە پەرلەمان بۆ ئەوەی بڕیاری لەسەر بدرێت بەڵام با دراسەتی تەواویش بکرێت و لێکۆڵینەوەی تەواوی لەسەر بکرێت با رای تەواوی حوکمەتیش و لایەنە پەیوەندی دارەکانیش وخەڵکیش وحاکمەکان وقەزاو ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمان یەک گرتوو بێت وسوپاسی جەنابیشت دەکەم بەتایبەت بۆ ئەم گفتوگۆیە چونکە ئەم گفتوگۆیە زیاتر رووونکردنەوەی دا بەبیرو باوەڕی هەموو ئەندامانی پەرلەمان وخۆم یەکێکم لە

وان، دوای گفتوگۆ جیاوازیم زۆرە لە پێش گفتوگۆیەکە، زۆر سوپاس.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئەنجـــــــومـــــــەن:

نامەوێت گفتوگۆیەکە وابێت یەکێک جوابی ئەوی تر بداتەوە مەبەستمان ئەوە نییە بەڵام رای حوکمەت یەکەم ئەو شتەیە کە نووسراوە بە ئیمزای یەکەمی کەسی ڕێپێدراو کە حەقی هەیە بینێرێت بۆ پەرلەمان ناردوویەتی بەم پرۆژەیە بە ناوی حوکمەتەوە، ئەمە رای ڕەسمی حوکمەتە ئەمە رای هەموو بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی حوکمەتی هەرێمی کوردستانی عێراقە نوێنەرانی حوکمەت لێرە دانیشتون وپشتگیریی ئەم پرۆژەیە دەکەن لە وانەیە لەبەر زروفی ئەمرۆ یەکێک ئامادە نەبوبێت برادەرێکتان دیتبێ لە هەمان کاتا ئەم برادەرە نوێنەری حوکمەتیشە ونوێنەری پەرلەمانیشە من زیاتر بە نوێنەری پەرلەمانی دائەنێم ناویتان نەهێنا بەڵام دەزانم کێتان دیوە بەڵام دواخستن. مرۆڤ کاتێ شت دوادەخات کە لە گەڵ بڕیارەکە نەبێت عادەتەن ئەگەر لێژنەیەک یان دژی بڕیارەکە بێت ئەڵێ من دژی ئەم بڕیارەم وهەوڵ دەدات دوابخرێ بۆ ئەوەی بڕیاری لەسەر نەدرێ یان بۆ لایەنی خۆی رادەکێشێت یان لێژنەیە لە وانەیە وا هەست بکات لە هەمان کاتا کە ئەمە خەتەری ئەوە هەیە بڵێین ئەم بڕیارە نەدرێت ئەو ئەیەوێ بدرێت، ئێمە رامان وابوو لە سەرەتاش زیاتر گفتوگۆ لەسەر ناوەڕۆکی بابەتەکە بکەین یەکەم گفتوگۆی ناوەڕۆکی بابەتەکە ئایا شتەکە راستە، یاسایە، دادیە، مافی مرۆڤە،پێشکەوتنە، دیموکراتیەتە، یان پێچەوانەی ئەمانە هەموویەتی گفتوگۆیەکەمان زیاتر بۆ ئەوە بەجێ هێشت کە ئێمە ئاوا گفتوگۆی بکەین وباسی لێ بکەین لە دواییدا بە داخەوە یەعنی من ئەیڵێم ومەخسەدم هیچ کەسێک نییە لە ناو میللەتی ئێمەش باوە خۆ ساحێب ڕەئی شەرت نییە هەر معارز بێت هەموو کەسێکیش ساحێب ڕەئیە وبە شتی باشیش دەڵێ ئەوە باشەو بە شتی خراپیش دەڵێ ئەوە خراپە. هەندێ جار ئەم شعورە دەکرێت ئەگەر شتێک لەلای حوکمەت هات پێویستە ئێمە هەر دەست کاریەکی بکەین شەرت نییە بەخوا شەرت نییە ئاوا بکەین هەندێ شت ئەگەر هەست بکەین راست نییە بەخوا گفتوگۆی دەکەین ورای راستیشیان پێ ئەگەیەنین لە راستیدا پێش ئەوەی بچینە ناو کۆبونەوەی پەرلەمان لە وانەیە دانیشتنێکی دوور ودرێژیان لە گەڵ بکەین بەڵام شتێک بزانین راستە واچاکە زوو بڕیاری لەسەر بدەین وبابەتێک هەیە لە بیرتان نەچێت هەندێ بڕیار هەیە لە کاتی خۆی نەیدەی کاریگەریەکەی نامێنێت حوکمەت داوای بڕیارێکت لێ دەکات لە وانەیە هەزارویەک سەبەبی هەیە سەبەبەکانی نازانین وکاتەکەشی گەرەکە من ئەمرۆ ئەم بڕیارە ئەدەم پاش دوو مانگی تر بیدەم بۆ نمونە تیرۆر، ئیمە ئەمرۆ تیرۆر سبەی بڕیارێکی لەسەر نەدەین بێگومان لێی نادەین نازانین پاش مانگێک دوو مانگی تر چی ڕوو ئەدات بابەتەکە بەسەر ئەچێت زۆر بابەت هەیە بەم شێوەیە بۆیە کاتیش گرینگە من رازیم ئەمە باشە دیفاعی تەواوی لێ ئەکەم وئەیخەمە دەنگ دانەوە وئەیبەمە سەر موقتەنیعم راست نییە هیچ گلەییتان لێ ناکرێت هەر کەسە ئەوەی بوختانی هەیە دەڵێم ئەوە راست نییە ولە شوێنی خۆی نییە من دەستی لە گەڵ بەرز ناکەمەوە ئەوە هیچ گلەیەکی تێدا نییە

ئەوە ناوەرۆکی ئیشی پەرلەمانە بەڵام ئێوە ئێمەتان ملزم کردوە چونکە بەناوی لیژنەوە داواتان کردوە بە ناوی لیژنەوە داوای دواخستن دەکەن من ئەوەم لا سەیرە کە بەناوی لیژنەوە داوای دواخستن بکەن چونکە مەسەلەی دواخستن واجبی ئێرەیە جابۆیە کە داوای دواخستنتان کرد عرضی بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان دەکەم دەیخەمە تصویتەوە ئەگەر بەگشتی لەگەڵ ئەوەبن دوایبخەین دوای دەخەین بەگشتی لەگەڵ ئەوەنەبن دوای بخەین و بریاری لێبدەین ئێستاکە بڵێین بەڵانی کەمەوە بڵێین ١١ ساڵ لە جێی خۆیەتی ئەوە بەردەوام دەبین لەئیشەکەو هەر نەبێ ئەو بڕگانە بڕیار دەدەین لەسەری کە ئەتوانین لە وەختێکی تر بیکەین ئەیخەمە دەنگ دانەوە، تکا لەو بەڕێزانە ئەکەم کە پەسەندی ئەوە دەکەن کە ئەو ماددەیە دوا بخرێ تا دراسەتێکی قوڵتر بکرێت دەستیان بەرز کەنەوە زۆر سوپاس. ئەو بەڕێزانەی پشتگیری دوا خستن ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە بە زۆرینەی دەنگ دوا ناخرێ، جا تکایە بڕگەی یەک بخوێنەوە با بیخینە دەنگ دانەوە فەرموو.

بەڕێز شـــــیـــــروان ناصح حـــــیـــــدری:

المادة الاولى :

لغرض سريان قانون رعاية الاحداث رقم(٧٦) لسنة ١٩٨٣ في اقليم كوردستان ـ العراق على الحدث الجانح وعلى الصغير والحدث المعرضين للجنوح وعلى اوليائهم بالمعاني المحددة ادناه لاغراض القانون المذكور.

١ـ يعتبر صغيرا من لم يتم الحادية عشرة من عمره.

٢ـ يعتبر حدثا من اتم الحادية عشرة من عمره ولم يتم الثامنة عشرة.

٣ـ يعتبر الحدث صبيا اذا اتم الحادية عشرة من عمره ولم يتم الخامسة عشرة.

٤ـ يعتبر الحدث فتى اذا اتم الخامسة عشرة من عمره ولم يتم الثامنة عشرة.

٥ـ يعتبر ولياً، الاب والام او اي شخص ضم اليه صغيرا او حدثاً او عهد اليه بتربية احدهما بقرار من المحكمة.

بەڕێز ســـــــەرۆکی ئـەنجـــــومـــــەن:

بێگومان ئەم ماددەیە بۆ ئەوەیە ئەگەر هاتوو بڕیاردانی (١١) ساڵەکە کرا یاسا ئەسڵیەکە ئەو گۆرانکاریەی تێدا کراوە بۆ ئەوەی بگونجێت لە گەڵ ئەو (١١) ساڵەیا هیچ تیبینی هەیە لە سەر ئەم ماددەیە؟ ئەیخەینە دەنگ دانەوە تکا لەو بەڕێزانە کە لە گەڵ ماددەی یەکەمن کە بەم شێوەی خوێنرایەوە پەسەندی ئەکەن دەستیان بەرز کەنەوە زۆر سوپاس ئەو بەڕێزانەی لە گەڵ ماددەی یەکەم دا نین تکایە دەستیان بەرز کەنەوە (٩) بەڕێزی لە گەڵ دا نییە بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا ماددەی دووەم تکایە فەرموو.

بەڕێز شـــــیـــــروان نـاصـح حـــــیـــــدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادة الثانية :

لا تقام الدعوى الجزائية في اقليم كوردستان ـ العراق على من لم يكن وقت ارتكاب الجريمة قد اتم الحادية عشرة من عمره.

بـەڕێز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

بێگومان رای لیژنەی یاسایی ولیژنەی ناوخۆ لە گەڵ ئەم رایە نییە ئەم (١١) ساڵە نییە ئەیانەوێ بە (٩) ساڵی بمێنێتەوە بۆ تەئکیدی ئەم بابەتە جارێکی تر تێبینی هەیە وا دەبینم زۆر گفتوگۆی ئەم بابەتە کرا ئەوانەی لە گەڵ بوون ئەوانەی دژ بوون گفتوگۆیەکی دوور ودرێژیان کرد بۆیە ماددەکە ئەخەمە دەنگ دانەوە تکا لەو بەڕێزانە ئەکەم کە ماددەی دووەم بەم شێوەی خوێنرایەوە پەسەندی ئەکەن دەستیان بەرز کەنەوە زۆر سوپاس ئەو بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرز کەنەوە هەشت بەڕێز لە گەڵ نییە بە زۆرینەی دەنگ ماددەی دوو وەرگیرا ماددەی سێیەم تکایە فەرموو.

بـەڕێز شـــــیـــــروان نـاصـح حـــــیـــــدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن،

المادة الثالثة :

يوقف نفاذ المادة (٣) والمادة (٤)/اولا من قانون رعاية الاحداث رقم(٧٦) لسنة ١٩٨٣ في اقليم كوردستان العراق وتسري محلهما احكام المادة الاولى والثانية من هذا القانون.

بـەڕێز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

هیچ تێبینی هەیە لە سەر ئەم ماددەیە ئەیخەمە دەنگ دانەوە تکا لەو بەڕێزانە ئەکەم کە ماددەی سێیەم بەم شێوەی خوێنرایەوە پەسەندی ئەکەن دەستیان بەرز کەنەوە زۆر سوپاس ئەو بەڕێزانەی پەسەندی ناکەن تکایە دەستیان بەرز کەنەوە چوار بەڕێز لە گەڵ نییە بە زۆرینەی دەنگ ماددەی سێ وەرگیرا ماددەی چوارم تکایە فەرموو.

بـەڕێز شـــــیـــــروان نـاصـح حـــــیـــــدری:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

لمادة الرابعة :

على الوزراء المختصين تنفيذ هذا القانون.

بـەڕێز ســـــــەرۆکـی ئـەنجـــــــومـــــــەن:

فەرموو.

بـەڕێز کـــاکـــەڕەش مـحـمـــد نەقـشـبـەنـدی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن ئەوا یاسایەکە بڕیار درا لە سەری موشکیلە نییە بەڵام پێش ئەوە

پێویستە دەقێکی تێدا بێت (لا يعمل بأي نص يتعاض) زۆر دەق هەیە لە گەڵ ئەم یاسایەی پێچەوانەیە لە گەڵ یاسای عقوباتیش بۆیە ئەگەر دەقێک زیاد بکرێ بڵێین (لا يعمل بأي نص يتعارض مع أحكام هذا القانون) لە رووی یاسایەوە قسان دەکەم.

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن:

مانای مادەی چوار. ئێستا هەموو پرۆژەکە ئەخەمە دەنگ دانەوە تکا لەو بەڕێزانە ئەکەم کە هەموو یاساکە پەسەند دەکەن دەستیان بەرز کەنەوە زۆر سوپاس ئەو بەڕێزانەی هەموو یاساکە پەسەند ناکەن دەستیان بەرز کەنەوە هەشت بەڕێز پەسەندی ناکات بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا وپرۆژەی حوکمەتی هەرێم لەم بارەیەوە وەرگیرا زۆر سوپاستان دەکەم، لێرەدا کۆتایی دێت بە دانیشتنی ئەمرۆمان سوپاسی هەموو لایەکتان ئەکەم دانیشتنی داهاتوومان لە کاتی دیاریکراو ئاگادارتان ئەکەینەوە زۆر سوپاس.

فرست أحمد عبدالله
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

د.ڕۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق